

Rimski bakreni kovanci

Prvi tip rimskih kovancev *aes grave* so bili veliki, devet do deset unč težki bronasti diski. Sčasoma so postali manjši in lažji, a so vseskozi obdržali podoben dizajn. Razvili so se po obdobju Serviusa, morda v času rimske republike (po letu 509 pr. n. št.). Iz tega obdobja izvira tudi zakon Lex Aternia Tarpeia (454 pr. n. št.), ki je določal vrednosti kovancev na način, ki je bil ljudem razumljiv: en *ace* je moral tehtati 12 unč bron, 10 *acejev* je kupilo eno ovco, 100 *acejev* pa enega vola. Po zgledu Solonovih reform je tako zakon razširil legalno valuto tudi na živali.

Rimski kovanci so bili neke vrste kovinski potiskani nezamenljivi papir, saj je bila njihova določena vrednost višja od njihove vrednosti, ki so jo imeli kot kovinsko blago. Pod bronastim nomizmom se je Rim širil, postajal močnejši ter ostal neodvisen od vzhodnih držav. Plinij omenja, da so rimski zakoni v četrtem in tretjem stoletju pr. n. št. prepovedovali izkopavanje žlahtnih kovin v Italiji. Obstoj bronaste valute je temeljil na zakonu. V tem času je Rim svetu dal svoje pravo, ki se ga upošteva še danes po 2300 letih.

Slika 1: Rimski bronasti kovanec *aes grave*. Črta nad glavama verjetno označuje 1 nomizmo, legalno vrednoteno na 30 unč bron. (vir: Zarlenga: The Lost science of money)

Latinska federacija je bila leta 338 pr. n. št. razpuščena, Rim se je oklical za njenega naslednika ter začel z unifikacijo polotoka. Rimski generali so v Kampaniji naleteli na ljudi, ki so uporabljali srebrnike, in če so želeli od njih kupiti vojaško opremo, so morali uporabiti srebrne kovance. Prvi rimski srebrniki *romano* naj bi se pojavili nekje med letoma 330 in 310 pr. n. št., kasneje pa so se spremenili v kovance *roma* in *quadrigatus*. Vsem je bilo skupno, da niso bili oštevilčeni, temveč so bili vredni glede na vsebnost srebra in tako niso bili del običajnega rimskega monetarnega sistema. Po združitvi polotoka so tudi južna mesta začela kovati bronaste kovance.

Dve vojni s Kartagino sta močno obremenili rimske institucije in monetarni sistem. Prvi kovanci so bili težki okoli 10 unč, legalno pa so bili ovrednoteni na približno 30 unč bron. Med vojno so njihovo težo znižali (sprva na 6 unč, kasneje pa na 1 unčo), vrednost pa je ostala enaka. Vendar, piše monetarni zgodovinar Alexander Del Mar*, v

nobenih zgodovinskih zapisih ni zaslediti nikakršnega nasprotovanja zniževanju teže. Kot kaže, je sistem bronastega nomizma kljub temu še vedno deloval dobro.

V drugi vojni s Kartagino, leta 212 pr. n. št., pa so demonetizirali prejšnje bronaste kovance ter jih skoraj v celoti zamenjali s srebrnima *denariusom* in *sestercem*. To je bil najverjetneje vojaški ukrep. Na ta način sovražnik ni mogel uporabiti starih kovancev med svojimi zavezniki oz. podložniki za vojaške operacije proti Rimu. Kartagina je bila kot trgovska velesila, ki je svoj vpliv in bogastvo širila na račun trgovskega posredništva in financ, večča denarnih manipulacij in Rim se je moral odzvati tako vojaško kot denarno. Toda pod tem pritiskom je napravil hude napake...

---

* Alexander Del Mar (1836 – 1926): ameriški politični ekonomist, statistik in monetarni zgodovinar. Bil je prvi direktor ameriškega Urada za statistiko pri ameriški zakladnici. Bil je zelo natančen monetarni zgodovinar, katerega strokovni opus je zelo širok in med drugim zajema dela, kot so: *Zgodovina žlahtnih kovin*, *Zgodovina denarja v antičnih državah*, *Znanost denarja*, *Zgodovina denarja modernih držav*, *Zgodovina monetarnih zločinov ter Zgodovina denarja v Ameriki*.